

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Кафедра міжнародного регіонознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора
з науково-педагогічної та навчальної роботи

« » 2023 року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
з науково-педагогічної та навчальної роботи
історичного факультету

«26» 09 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Зарубіжне регіонознавство і країнознавство у професійній діяльності
історика-екскурсолога
для студентів**

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	032 Історія та археологія
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма	Краєзнавство, екскурсознавство та історико-культурний туризм
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	<u>денна</u>
Навчальний рік	<u>2023 /2024</u>
Семестр	<u>8</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>4</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма заключного контролю	<u>екзамен</u>

Викладач: Дорошко Микола Савович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри міжнародного регіонознавства.

Пролонговано: на 2024/2025 н.р. _____ (_____) « » 20__р.
на 2025/2026 н.р. _____ (_____) « » 20__р.

КИЇВ – 2023

Розробник:

Дорошко Микола Савович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного регіоназнавства.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри міжнародного регіоназнавства

М. Дорошко (М. С. Дорошко)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 р.

Схвалено науково-методичною комісією ННІ міжнародних відносин

Протокол від « » _____ 2023 року № _____

Голова науково-методичної комісії О.А. (Григоренко О.А.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«25» вересня _____ 2023 року

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол від 26.09 2023 року № 2

Голова науково-методичної комісії Н.Т. Наталія ТЕРЕС

«26» 09 _____ 2023 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування у здобувачів освіти комплексного підходу до опанування знаннями із зарубіжного регіонознавства і країнознавства як складової підготовки фахівця з краєзнавства, екскурсознавства та історико-культурного туризму.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* основні події світової історії.
2. *Вміти* аналізувати, опрацьовувати наукову літературу, зокрема й іноземну, проводити пошукову роботу у бібліотеках.
3. *Володіти елементарними навичками* аналізу явищ матеріальної і духовної культури, історичного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

3. Анотація навчальної дисципліни:

В рамках навчальної дисципліни вивчаються основні компоненти зарубіжного регіонознавства та міжнародно-політичного країнознавства – наукової і навчальної дисципліни, що вивчає комплекс чинників – історичних, економічних, геополітичних, культурних, духовно-релігійних, етнопсихологічних та ін., що впливають на зовнішню політику країн і міжнародні відносини в регіональному чи глобальному вимірах; поглиблене розуміння тенденцій світового розвитку і закономірностей формування сучасної політичної карти світу; уявлення про цивілізаційний підхід до вивчення країн, розуміння глобальних і регіональних тенденцій світового розвитку.

4. Завдання (навчальні цілі) дисципліни «Зарубіжне регіонознавство і країнознавство у професійній діяльності історика-екскурсолога» полягають у формуванні у здобувачів освіти цілісної системи знань щодо методології, основних теоретичних підходів та змісту сучасних наукових поглядів на розвиток країн як основних одиниць соціально-політичної організації світу, груп країн, їхніх великих частин (районів, регіонів), а також регіональних об'єднань в умовах формування глобалізованого світового туристичного простору.

Навчальна дисципліна сприяє формуванню й поглибленню таких компетентностей як знання понятійно-категоріального апарату наукової дисципліни, розуміння властивостей геосистем, значення держав, країн та їх ролі у формуванні внутрішньої та міжнародної туристичної політики, знання країнознавчої типології держав та їхніх регіональних об'єднань, геополітичних, природно-кліматичних, етнодемографічних, культурно-цивілізаційних, суспільно-економічних та політико-правових особливостей розвитку країн і регіонів та їхнього впливу на туристичну картину світу.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність).		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумков ій оцінці з дисциплін и
Код	Результат навчання			

1.1.	Знати понятійно-категоріальний апарат наукової дисципліни.	лекція, семінар, самостійна робота	індивідуальне завдання (реферат)	5
1.2.	Знати країнознавчу типологію держав Європи, Північної Америки, Азії, Африки й Латинської Америки, Австралії й Океанії та їхніх регіональних об'єднань.	лекція, семінар, самостійна робота	Контрольна робота з тем ЗМ 1 (тест) усне опитування	10
1.3.	Знати геополітичні, природно-кліматичні, культурно-цивілізаційні, суспільно-економічні та політико-правові особливості розвитку країн.	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	10
1.4.	Знати джерела країнознавчої інформації, методику та технологію пошуку, накопичення і обробки країнознавчої інформації.	лекція, семінар, самостійна робота	індивідуальне завдання (есе)	10
2.1.	Вміти аналізувати взаємозв'язки форм суспільної організації населення і господарства в окремих регіонах світу та існуючого історико-культурного середовища, його застосування в туристичній практиці.	лекція, самостійна робота	Контрольна робота з тем ЗМ 2 (тест) усне опитування	10
2.2.	Вміти аналізувати регіональні особливості історико-культурної спадщини, рівень її презентації в сучасному туризмі та екскурсійній практиці країн світу.	лекція, самостійна робота	підсумкова контрольна робота (екзамен)	20
3.1.	Засвоювати теоретико-методологічну базу та виробляти практичні навички проведення наукових досліджень і групового вирішення проблемних завдань із застосуванням відповідних методів і прийомів наукового аналізу.	лекція, семінар, самостійна робота	підсумкова контрольна робота (екзамен)	20
3.2.	Проявляти увагу і толерантність до іншої (й інакшої) думки у процесі інтелектуальної комунікації та практичної реалізації екскурсій.	семінар, самостійна робота	усне опитування	5
4.1	Вміти ухвалювати рішення щодо можливостей застосування здобутих знань у власному науковому дослідженні.	самостійна робота		10

**СПІВВІДНОШЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ДИСЦИПЛІНИ ІЗ
ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ**

РНД (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1.
ПРН (назва)									
ПРН 01. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний період або проблему (в тому числі з краєзнавства, історико-культурного туризму та екскурсійної справи).	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 02. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.	+	+	+	+	+	+	+		
ПРН 10. Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології (зокрема, краєзнавства та історико-культурного туризму), а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності.	+	+	+				+		+
ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.	+			+		+		+	+
ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології (зокрема, краєзнавства, екскурсознавства та туризмознавства).		+		+		+	+	+	
ПРН 15. Вміти розробляти	+	+	+	+		+	+		+

краєзнавчі та інші види екскурсій і турів пізнавального характеру.									
ПРН 16. Вміти організовувати краєзнавчі та інші види екскурсій і турів пізнавального характеру.			+	+	+	+	+	+	+
ПРН 17. Вміти розробляти екскурсії та тури історико-культурного спрямування.		+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 18. Вміти впроваджувати та організовувати тематичні екскурсії та тури на основі історико-культурної спадщини України та країн світу.		+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.2. – 5 балів/3 бали*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 2.1. – 5 балів/ 3 бали.
3. Індивідуальне завдання 1: РН 1.1. – 5 балів/ 3 бали.
4. Індивідуальне завдання 2: РН 1.4. – 5 балів/ 3 бали/
5. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 1): РН 1.2, 3.1. – 20 балів/ 5 балів.
6. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 2): РН 1.1–1.4, 3.1. – 20 балів/ 5 балів.

* максимальний бал/ мінімальний бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: екзамен.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані за модульні контрольні роботи; бали, отримані за виконання індивідуальних завдань; бали, отримані за роботу на семінарських заняттях).

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1–6, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 7–11.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Змістовий модуль 1. Регіони світу і туризм.			Змістовий модуль 2. Країнознавство і туризм.			Екзамен
30 залікових балів (максимум)			30 залікових балів (максимум)			
Самостійна робота (виконання індивідуально го завдання)	Семінари	Модульний контроль	Самостійна робота (виконання індивідуально го завдання)	Семінари	Модульний контроль	40 балів (макси- мум)
5 (максимум)	20 (максимум)	5 (максимум)	5 (максимум)	20 (максимум)	5 (максимум)	

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється під час семінарських занять, оцінювання індивідуальних завдань (реферат, есе), модульних контрольних робіт, підсумкової контрольної роботи.

Упродовж семестру оцінюється робота студента *під час кожного семінару* (доповідь, доповнення, участь у дискусії). Під час семінару студент має можливість отримати від 1 до 5 балів. Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 2 бали;
- логіка викладення 1 бал;
- використання основної і додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Виконані індивідуальні завдання (реферат та есе) студент подає викладачеві не пізніше ніж за два тижні до проведення модульного контролю з відповідного Змістового модулю, зокрема, **Індивідуальне завдання 1** (орієнтовно до 15 березня) і **Індивідуальне завдання 2** (орієнтовно до 1 травня).

Критерії оцінки **Індивідуального завдання 1 (реферат):**

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 4-5 балів;
- обґрунтоване розкриття проблеми 3-2 балів;
- розкритий лише окремий аспект 1 бал.

Теми рефератів викладач пропонує студентам на першому семінарському занятті (орієнтовно перша декада вересня).

Критерії оцінки **Індивідуального завдання 2 (есе):**

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 4-5 балів;
- обґрунтоване розкриття проблеми 3-2 бали;
- розкритий лише окремий аспект 1 бал.

Тематику есе викладач пропонує студентам на першому семінарському занятті модулю (орієнтовно перша декада лютого).

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **модульні контрольні роботи(МК)**, зокрема, **Контрольна робота ЗМ1** (остання декада березня) і **Контрольна робота ЗМ2** (перша декада травня).

Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі. Тест містить 10 тестових завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 0,5 бала. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за МК – 5балів. Студент, який не виконав вимоги по самостійній роботі, не допускається до складання МК, і даний модуль йому не зараховується.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Екзаменаційний білет містить два завдання, кожне з яких оцінюється в 20 балів. Критеріями оцінювання відповіді є:

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	19-20
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	16-18
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання	13-15
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки	10-12
Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми	7-9
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу	4-6
Відповідь має значні помилки	1-3

Умовою допуску до екзамену є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 36 балів (критично-розрахунковий мінімум). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум** для допуску до екзамену – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль1	Змістовий модуль2	Екзамен	Підсумкова оцінка
Мінімум	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять.

Назва теми	Кількість годин		
	Лекції	Семінари	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Регіони світу і туризм.			
Тема 1. Предмет і завдання дисципліни, джерела та історіографія. Термінологічне визначення.	2	–	6
Тема 2. Поняття про регіоналізм. Міжнародні та вітчизняні наукові школи. Основні результати дослідження регіонознавства та їх значення для розвитку туристичної справи.	2	–	6
Тема 3. Макрорегіони світу: ознаки, типи, ієрархія.	2	2	5
Тема 4. Глобалізація, регіоналізація і туризм.	2	2	5
Тема 5. Історико-культурна регіоналізація світу.	2	2	5
Тема 6. Регіональна туристична політика: компаративний аналіз.	2	2	5
<i>Індивідуальна робота 1.</i>			10
<i>Модульна контрольна робота 1</i>	1		
Змістовий модуль 2. Країнознавство і туризм.			
Тема 7. Схеми географічного районування світу. Геополітичне середовище країни і геополітичні впливи на міжнародний туризм в контексті країнознавчих досліджень.	2	–	6
Тема 8. Загальна схема, джерела та методи країнознавчого дослідження.	2	2	6
Тема 9. Географічна, історична, економічна та політологічна компоненти країнознавства.	2	2	6
Тема 10. Культурологічна та туризмознавча компоненти країнознавства.	2	2	5
Тема 11. Прогностичні функції країнознавства та їх значення для розвитку світового туризму.	2	2	5
<i>Індивідуальна робота 2.</i>			10
<i>Модульна контрольна робота 2.</i>	1		
Разом	24	16	80

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 24 год., семінари – 16 год., самостійна робота – 80 год.

9. Рекомендована література:

Основна:

1. Вступ до міжнародного регіонаознавства: навчальний посібник / М.С. Дорошко, П.М. Ігнат'єв, Р.А. Кривонос та ін. / кер.авт.кол. М.С. Дорошко. К.: ВПЦ «Київський університет», 2018.
2. Країнознавство. Теорія та практика: Підручник / М.П.Мальська, Н.В.Антонюк, Ю.С.Занько, Н.М.Ганич. К.: Центр учбової літератури, 2012.
3. Країнознавство: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. / В.П. Крижанівський, М.С.Дорошко, В.І.Головченко та ін.; за ред. М.С. Дорошка. К.: «Знання», 2012.
4. Крижанівський В.П. Країнознавче дослідження // Країнознавчі студії. – К.: ІМВ, 2007. С. 4-13.
5. Масляк П.О. Країнознавство: Підручник. Вид. 2-ге, випр. К.: Знання, 2008.
6. Регіональні студії: країни Балтійсько-Чорноморського простору: підручник / М.С. Дорошко [кер. авт. кол.], П.М. Ігнат'єв, Р.А. Кривонос та ін.; [за ред. М.С.Дорошка]. К.: Ніка-Центр, 2019.
7. Регіонаознавство. Підручник / В.П.Крижанівський, М.С.Дорошко, П.М.Ігнат'єв та ін.; за ред. акад. Л.В.Губерського і В.А.Смоля. К.: ВПЦ «Київський університет», 2014.
8. Регіонаознавство. Підручник / М.С.Дорошко, П.М.Ігнат'єв, Б.О. Черкас та ін.; за ред. М.С. Дорошка. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2014.
9. Туристичне країнознавство: країни-лідери туризму : навч. посіб. /заг. ред. проф. О. О. Любіцевої. К.: Альтерпрес, 2008.
10. Яценко Б.П., Бабарицька В.К. Країнознавство: основи теорії: Навч. пос. К.: Либідь, 2009.

Додаткова:

1. Головченко В. Політико-правові системи країн Азії: Курс лекцій. К.: ІМВ, 2005.
2. Головченко В., Кравчук О. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія: Навчальний посібник. К.: ЗАТ „Нічлава”, 2006.
3. Дейвіс Н. Європа: Історія / Пер. з англ. П. Таращук, О. Коваленко. К.: Основи, 2000.
4. Дорошко М.С. Країнознавство. Країни СНД і Балтії: Навчальний посібник. Чернівці: Книги – ХХІ, 2008.
5. Дорошко М.С., Кривонос Р.А., Крижанівський В.В., Сербіна Н.Ф. Країнознавство. Країни СНД, Європи і Північної Америки: Навчальний посібник. К.: Ніка-Центр, 2009.
6. Дорошко М. Геополітичні інтереси та зовнішня політика держав пострадянського простору. – К.: Ніка-Центр, 2011.
7. Ігнат'єв П.М. Країнознавство. Країни Азії: Навчальний посібник. – Чернівці: Книги - ХХІ, 2006. – 424 с.
8. Ігнат'єв П.М. Країни Азії: особливості культури та побуту. – Чернівці: Книги - ХХІ, 2011. – 340 с.
9. Ігнат'єв П. Геополітичні та гео економічні інтереси у світовій політиці. Підручник. – Чернівці – К.: Книги ХХІ, 2014. – 364 с.
10. Історія сучасного світу: соціально-політична історія XV-XX століть: навч. посіб. / За ред. Ю.А. Горбаня. 4-е вид. К.: Знання, 2012.
11. Лісничий В.В. Політичні та адміністративні системи зарубіжних країн: Навч. посібник. 2-ге вид., виправ. К.: ВД „Професіонал”, 2004.
12. Лукашевич В.М. Глобалістика: Навчальний посібник.-Львів: «Новий Світ-2000», 2005.

13. Любіцева О. О. Риноктуристичних послуг (геопросторові аспекти) : монографія. К. : Альтерпрес, 2002.
14. Орлова Т.В. Історія сучасного світу: навч. посіб. К.: Знання, 2006.
15. Павленко Ю.В. Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства: Навч. посібник. Вид. 2-ге, стереотип. К.: Либідь, 1999.
16. Ушакова Н.Г., Помінова І.І. Соціально-економічні типи країн: Навч. пос. – К.: ВД «Професіонал», – 2004. – 304 с
17. Юрковський В. М. Регіональна економіка і соціальна географія: Зарубіжні країни. – К.: Либідь, 2001.